

Gomul Havnamynd.

Ítriv í Tórshavnar býarsøgu

Vit siggja Havnina fyrri okkum, uttan eitt einasta hús, — alt náttúra og friður, so hoyrist áráskvaml, og tær prýðiligu vikingaskúturnar koma stevnandi inn á Havnina úr øllum ættum. Og á klettunum millum báðar vágirnar hittast høvdingar við fylgi sínum, til tings, til lögmal og dómstól. Hesir somu menn sum rýmdu vestur í hav at finna sær nýtt fœðiland, tí illa livdist heima í fœðilandinum, sum lá í djúp um harðræði.

Nøkur ár seinni var so bóðskapur hvíta Krists borin fram

á hesum somu klettum av Sigmundi Brestissyni.

Nú dagar eitt hús fram. »Munkastovan«, enn á okkara døgum stendur hon sum elsta húsið, vit eiga í býnum, hevur hon kanska verið fyrsta lonin, íð bygd var? Her kravdu mun karnir skatt og leigu fyrri bisp in vestan fjall.

Høvdu teir kanska bønarrhald og messu her fyrri teimum, sum leitaðu til tingstevnu í Tinganesi.

Litið og einki vita vit, men um klettarnir úti í Tinganesi høvdu kunna talað, so hevði ein hópur verið opinberaður

fyrri okkum. Tó eru klettarnir úti í Tinganesi ikki heilt tígandi. Har siggjast nógvar rúnir ristar í klett, sum bera prógv um ymiskt, m.a. at tingstaður fœroyinga hevur verið har. Siðani kemur fólk at búgva í Tórshavn. Úr bókini hjá Andr. Ziska, »Tórshavn, — liv og vøkstur« fáa vit millum annað at vita, at í árinum 1584 lata 14 húsmenn skatt til kongi, harumframt eru konur, børn og húskallar, eisini embætismenn og tænastufólk teirra. Tvínni kongsfesti hoyra til Havnina: Eystari og vestari

húsagarður, fyra merkur hvør, og amtmannsgarðurin.

Elsti parturin av Havnini er Reynið, Tinganes, uttanum Ósan, og yviri á Kák. Árstól fáa vit eisini úr bókini: 1609 verður kirkjan bygd úti á Reyni, 1628 prestagarðurin »Reynagarður«, 1628 latínskúlin og kongaliga handelsfelagið úti í Havn. Harumframt er at nevna báðar skansarnar, hin fyrri bygdur á Stanganesi (tað vit í dag rópa Skansin) í 1580 av Magnusi Heinasyni og hin seinni á Tinganesi í 1630. Arbeiddið uppá hesar skansar var pliktarbeiddi, og kom tað ser-

liga illa Havnamonnum við, tí teir skuldu standa á varðhaldi ymsastaðni um náttina, hetta var jú í teirri ræðuligu sjórænaratíðini.

Fedrar várir hava havt eitt strævið og harðbalt liv. Teir upplivdu sannleikan í orðunum, Guð segði við Adam: Við strevi skalt tú vinna tær fœðslu av jorðini allar ævidagar tinar. Í sveitta andlist tín um skal tú eta breyð titt.

Óðrvisi er í okkara tíð, tí nú er frítíðin tað stóra problemið, og kravi verður av tí almenna, at syrgja fyrri at ungdomurin brúkar hesar frítøtur til okkurt gott. Men tíanverri, tá ið ungdomurin skal hava nakað, tá er ongantíð nakrir pengar til hjá býráðnum.

Havnamenn hava verið sera góðir útróðarmenn. Eisini í framúr góðir traðarmenn hava Havnamenn verið, og dagin í dag siggja vit nóg av hesum stóra lendi, teir dyrkaðu upp. Hetta lendið sum var næstan bert grót og skursl, vit duga ikki at hugsa okkum tað strið og strev teir hava havt. Í dag minka traðirnar í stórum til húsagrundir — alt broytist, og vit liva í eini nýggjari tíð.

Havnin gerst sjálvstøðug kommuna

Í 1866 gerst Tórshavn sjálvstøðug kommuna. Lógin fyrri Havnar kommunu kom 16. febr. sama ár, og eitur: Lov om byen Thorshavns økonomiske bestyrelse. Fyrst kemur hvat Havnin umfatir: Byen Thorshavn, derunder indbefatt et gårdene Husegård og Aaleker med hele disses tiliggende husegårdstroerne. Sandegarde samt den nedlagde skanse. Viðari stendur: Bestyrelsen af alle byens kommunale Anliggend er der ikke ere undtagne ved andre bestemmelser, tilkommer Landfogden og byens Repræsentanter i forening under Amtmandens Tilsyn og vedkommende ministeriums Overbestyrelse.

Lógin um valrætt tá á døgum var sera órættvis:

Valgerettigede er alle fuldmyndige mænd der ikke står i noget personligt tjenesteforhold — og erlægge i kommunale afgifter et beløb af mindst to rigsdaler årligt. — Valalderin tá var 25 ár og skuldi viðkomandi hava buð minst eitt ár á plássinum. Eisini var atkvøðugræðslan munnlig.

Fyrsta valið var 8. mei 1866, 29 mans høvdu valrætt og 15 av teimum atkvøddu.

Borgarrepresentatiónin hevði fimm limir og var vald fyrri fimm ár, tó soleiðis, at 1 limur gekk út hvørt ár (men kundi veljast aftur), og hetta var við lutakast tey fyrstu árin. Valið til kommunustýrið fór altíð fram ein av teimum fyrstu gerandisdøgnum aftaná Ólavsoku.

Lógin fyriskrivaði reglur fyrri limirnar at arbeiða eftir. Teir skuldu ansa eftir inntøkum og útreiðslum, og teir skuldu gera figgjarettan, álíkna skatt o.s.fr.

Nevndirnar vóru ikki sum nú. Skúlakommisjón, bygningsskommisjón og brandvesin vóru longu áðrenn býarskipanina

Havnin í dag.